

عنوان مقاله:

اقتنوم احد در فلسفه ی نوافلاطونی و اندیشه ی اسماعیلیه

محل انتشار:

دوفصلنامه مطالعات ادیان و عرفان تطبیقی، دوره 3، شماره 1 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 14

نویسنده:

محمد بهرامی - استادیار پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

خلاصه مقاله:

اسماعیلیه به عنوان یکی از مذاهب زیر مجموعه ی شیعه، در مباحث کلامی و فلسفی متأثر از فلسفه ی افلاطونی و نوافلاطونی هستند. این گروه با الهام از فلاسفه ی نوافلاطونی، خدا، عقل و نفس را در برابر احد، عقل و نفس نوافلاطونیان، پدر، پسر و روح القدس کلیسا و نیک، عقل و روح افلاطونی قرار می دهند. در اقانیم ثلاثه نوافلاطونیان، رابطه ی اقانیم طولی است، چنان که در فلسفه ی افلاطونی این رابطه طولی است اما در تثلیث مسیحیت رابطه ی اقانیم عرضی و همه در یک مرتبه هستند. در نگاه اسماعیلیه نیز رابطه ی اقانیم طولی است و نه عرضی. اقتنوم اول اسماعیلیه همانندیهای بسیاری با اقتنوم اول نوافلاطونیان دارد. فلاسفه ی نوافلاطونی، عقل را قادر بر شناخت اقتنوم اول نمی دانند و توصیف احد را به صفات روا نمی بینند و اندیشمندان اسماعیلی نیز توانایی عقل بر درک و فهم احد را بر نمی تابند و توصیف حق تعالی را به صفات پذیرا نیستند. هدف این پژوهش نشان دادن همانندیهای اقتنوم نخست از اقانیم ثلاثه ی نوافلاطونیان و اسماعیلیه است و روش این پژوهش توصیفی-تحلیلی است. منابع این نوشتار، همه از آثار اصلی اسماعیلیه است و در گزارش نظریات اندیشمندان اسماعیلی از منابع مخالفین اسماعیلیه استفاده نشده است. در ترتیب گزارش و تحلیل نظریات، تقدم و تاخر نظریات مد نظر قرار گرفته است.

کلمات کلیدی:

اقانیم ثلاثه، احد، خدا، عقل اول، نفس، روح، اسماعیلیه، نوافلاطونیان، آفرینش

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1466022>

